

Michał KOWALSKI*, Maciej ROŻNIATA**

ZRÓŻNICOWANIE PRZESTRZENNE ZACHOWAŃ WYBORCZYCH MIESZKAŃCÓW GMINY UNIEJÓW W WYBORACH PREZYDENCKICH I PARLAMENTARNYCH W 2015 ROKU

Zarys treści: Artykuł prezentuje zachowania wyborcze mieszkańców gminy Uniejów w wyborach z 2015 r. na prezydenta RP oraz do sejmu i senatu. W ramach zachowań wyborczych przedstawiono frekwencję wyborczą oraz wyniki głosowań w rozbiciu na każdy z obwodów wyborczych oraz w ujęciu syntetycznym miasto–wieś. W opracowaniu dokonano próby wyjaśnienia zróżnicowania frekwencji wyborczej oraz przesunięć wewnątrz elektoratów.

Słowa kluczowe: Uniejów, wybory prezydenckie, wybory parlamentarne, zachowania wyborcze

WPROWADZENIE

Na polskiej scenie politycznej po 1989 r. wyklarowały się podziały na prawicę i lewicę (sytuujące się wzdłuż osi wartości) oraz liberałów i ludowców (sytuujące się wzdłuż antagonizmu interesów). W literaturze przedmiotu zauważa się, że geografiię wyborczą naszego kraju niezmiennie determinują czynniki, które można ulokować na tych dwuwymiarowych płaszczyznach¹. Pierwszy wymiar stawia na jednym końcu „prawicę”, a na drugim „lewicę” i nazywany jest osią wartości. Rozkład przestrzenny tych dwóch elektoratów wynika w dużej mierze z granic historycznych, kiedy Polska znajdowała się pod zaborami. Podział kraju doprowadził do zróżnicowania odseparowanych od siebie obszarów zarówno pod względem społeczno-ekonomicznym, jak i światopoglądowym. Najsilniejsze poparcie dla „prawicy” obserwuje się głównie na obszarach dawnej Galicji oraz we wschodniej części Królestwa Kongresowego (w tym Polaków

* Michał Kowalski, mgr, asystent w Katedrze Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Uniwersytet Łódzki, ul. Kopcińskiego 31, 90-142 Łódź.

** Maciej Rożniata, mgr, doktorant na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, Uniwersytet Łódzki, ul. Rewolucji 1905 r. nr 39, 90-214 Łódź.

¹ T. Zarycki, *Kulturowe-polityczne uwarunkowania modernizacji Polski wschodniej i zachodniej. Geografia polityczna i jej interpretacje*, [w:] *Historyczno-kulturowe uwarunkowania rozwoju: Polska i Ukraina*, red. G. Gorzelak, A. Tucholska, Warszawa 2008, s. 59.

zamieszkujących na obszarze dzisiejszej Litwy²), a także na Kaszubach i Podlasiu. Najsilniejsze poparcie dla lewicy notuje się natomiast przede wszystkim na Pomorzu Zachodnim, Warmii i Mazurach, w zachodniej części dawnego Królestwa Kongresowego oraz na obszarach zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe. Drugi wymiar, nazywany osią interesów (przeciwstawienie liberałów i ludowców), dotyczy podziału na miasto i wieś. Jest on tłumaczony odmienną sytuacją (ekonomiczną i strukturą zawodową) elektoratu miejskiego i wiejskiego. W tym przypadku można przeciwstawić sobie chociażby aglomeracje łódzką, warszawską czy śląską z gminami zlokalizowanymi na obszarze dawnych ziem zaboru rosyjskiego³.

Od wyborów prezydenckich i parlamentarnych w 2005 r. na pierwszy plan wysunął się trwający do dziś spór pomiędzy Platformą Obywatelską (obożem liberalnym) a prawicą (zdominowaną przez Prawo i Sprawiedliwość). Od tego czasu, kolejne wybory utrwalały ten podział, z wyjątkiem wyborów samorządowych w 2014 r., w których obok dwóch powyższych ugrupowań znaczną część wyborców przyciągnęło Polskie Stronnictwo Ludowe. W ostatnich latach programy polskich partii politycznych w coraz większym stopniu zaczęły odbiegać od tego klasycznego podziału. I tak w partiach prawicowych (a w zasadzie w największej partii prawicowej – PiS) pojawił się coraz większy udział postulatów realizujących osie interesu (socjalne podejście do gospodarki), z kolei w największej partii liberalnej w debacie publicznej rosło znaczenie postulatów wartości – co do zasady chrześcijańsko-demokratycznych, a w społecznym odbiorze centrowych i centrowo-lewicowych. Jest to efektem tego, że partie starają się tak sformułować swoją ofertę wyborczą, aby przekonać do siebie jak najwięcej potencjalnych wyborców.

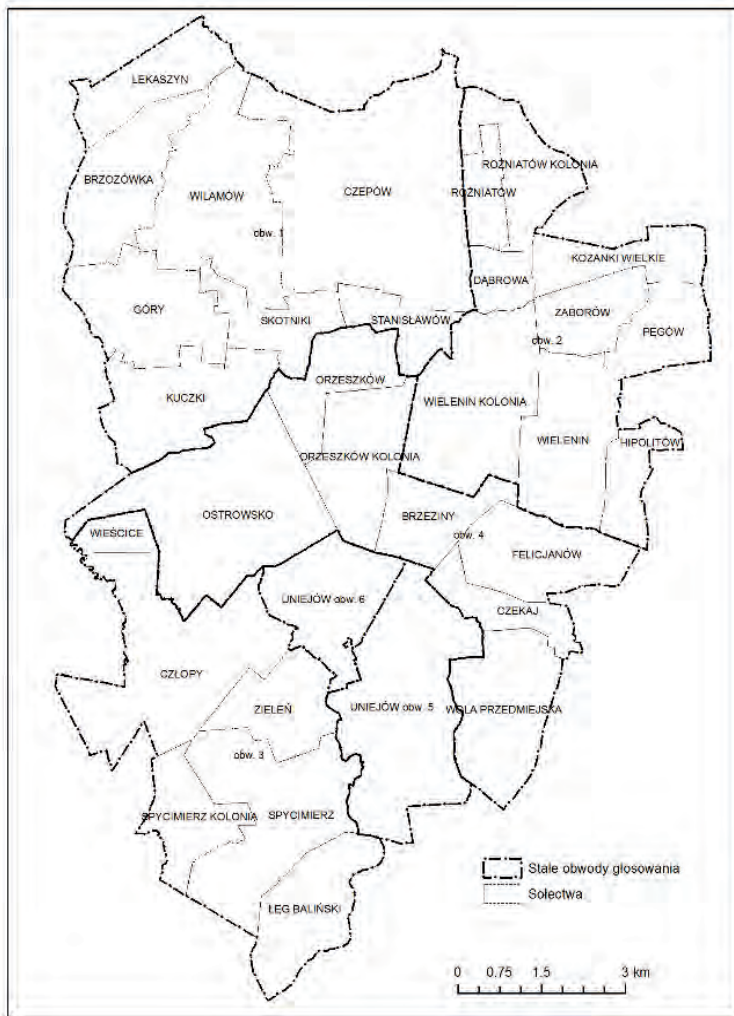
Sytuacja społeczno-ekonomiczna gminy, która niejednokrotnie wpływa na krajobraz wyborczy, przedstawiana była na łamach „Biuletynu Uniejowskiego”⁴. Jak wykazują wyniki badań, w ostatnich latach obserwuje się dość dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy gminy (względnie większy niż w podobnej wielkości gminach miejsko-wiejskich), w szczególności uwidaczniający się w samym mieście (choć zauważa się powolne ujednocianie struktury gospodarczej Uniejowa i obszarów wiejskich gminy).

² M. Barwiński, K. Leśniewska, *The comparison of the contemporary situation of national minorities in Poland and Lithuania*, Geografijos metraštis, t. 46, Wilno 2013, s. 56–58.

³ M. Kowalski, *Polaryzacja zachowań wyborczych w Polsce jako rezultat cywilizacyjnego rozdarcia kraju*, [w:] *Przestrzeń wyborcza Polski*, red. M. Kowalski, Warszawa 2003, s. 17.

⁴ M. Lamprecht, *Kilka uwag o rozwoju Uniejowa w świetle nowych funkcji miasta*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 1, 2012, s. 131–138; N. Kowalczyk, M. Lamprecht, E. Osuch, *Wpływ ruchu turystycznego na życie mieszkańców Uniejowa*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 2, 2013, s. 67–80; M. Lamprecht, M. Turtoń, K. Urbańska, *Współczesne przemiany Uniejowa w opinii mieszkańców miasta i regionu*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 2, 2013, s. 83–91; M. Mularska-Kucharek, *Wybrane aspekty jakości życia w Uniejowie w opinii mieszkańców*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 3, 2014, s. 53–65; M. Kowalski, *Pozarolnicza działalność gospodarcza w gminie Uniejów*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 4, 2015, s. 143–155.

Niniejszy tekst ma na celu zobrazowanie wyników ogólnokrajowych wyborów (prezydenckich oraz do sejmu i senatu) w ujęciu lokalnym – gminy miejsko-wiejskiej Uniejów. Poddanie analizie tego właśnie obszaru wydaje się szczególnie interesujące z dwóch powodów. Po pierwsze, lokalizowany jest on „na granicy” pomiędzy tą częścią Polski, która skupia ośrodki poparcia opcji „prawicowych”, oraz tą, która jest bardziej zorientowana „lewicowo” (a w ostatnim czasie liberalnie). Po drugie, jest on podzielony na dwie części – miejską i wiejską, w których z reguły daje się zaobserwować polaryzacja sceny politycznej względem osi interesów.

Ryc. 1. Stale obwody głosowania w wyborach prezydenckich i parlamentarnych w 2015 r. w gminie Uniejów
Źródło: opracowanie własne

METODY BADAŃ

Analizy dokonywane w niniejszym artykule obejmują frekwencje wyborcze i wyniki wyborów prezydenckich (dwóch tur) i parlamentarnych w każdym ze stałych obwodów głosowania zlokalizowanych w gminie Uniejów (ryc. 1). Zostały one podane do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. W oparciu o te dane przedstawiono wnioskowanie na podstawie historycznych wyników wyborów, trendów wyborczych obserwowanych w relacjach miasto–wieś oraz istniejących opracowań naukowych dotyczących przestrzennego zróżnicowania zachowań wyborczych w Polsce.

Wszystkie opracowania kartograficzne wykonano w programie ArcMap, przyjmując za podstawowy podkład dane zawierające podział Polski na obręby ewidencyjne. Następnie pogrupowano obręby ewidencyjne w poszczególne obwody głosowania według uchwały Rady Miejskiej w Uniejowie w sprawie podziału gminy Uniejów na stałe obwody głosowania, ustalenia ich numerów, granic oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych. W przypadku Uniejowa (miasta) dokonano podziału według powyższej uchwały w oparciu o mapę adresową miasta.

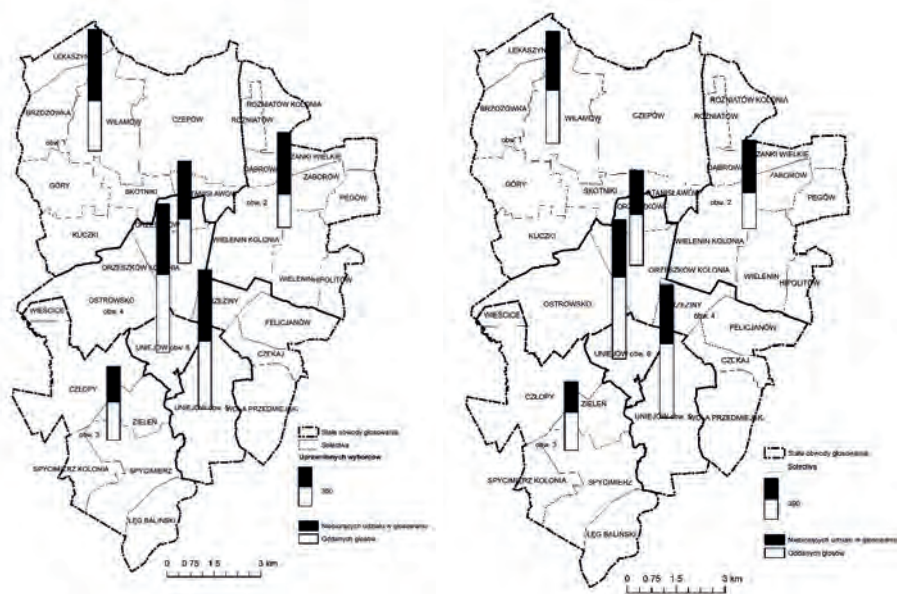
Ze względu na niewielki zakres przestrzenny badań próby wnioskowania mają ogólny charakter (brak w nich odniesień do bardziej szczegółowych charakterystyk wyborców i ich warunków życiowych w poszczególnych obwodach w porównaniu do badań wykonywanych dla większych jednostek osadniczych⁵).

WYBORY PREZYDENCKIE

Pierwsza tura wyborów prezydenckich odbyła się 10 maja 2015 r. Frekwencja wyborcza w gminie Uniejów wyniosła 46% i była najwyższa wśród wszystkich gmin powiatu poddębickiego, choć znacznie niższa od średnich: ogólnokrajowej (48,96%) i wojewódzkiej (49,72%). Próba wytłumaczenia niższej frekwencji w analizowanej gminie względem średniej krajowej jej położeniem w byłej Kongresówce, która z reguły charakteryzuje się nieco niższą frekwencją (szczególnie na obszarach wiejskich)⁶, wydaje się nieuzasadniona (co potwierdza wyższa od krajowej średnia frekwencja całego województwa łódzkiego – historycznie związanego z Królestwem Kongresowym). Dlatego należy domniemywać, że kluczowa w tym aspekcie jest relacja w zachowaniach wyborczych obserwowanych na osi miasto–wieś. Tradycyjnie w miastach obserwuje się wyższą frekwencję niż na obszarach wiejskich, a gmina Uniejów jest gminą miejsko-wiejską, z dominującą (w ujęciu demograficznym) częścią wiejską.

⁵ Por. M. Sobczyński, *Zróżnicowanie przestrzenne postaw politycznych mieszkańców Łodzi*, Łódź 2000, s. 261–282.

⁶ T. Zarycki, *Polska przestrzeń wyborcza w perspektywie modelu centrum-peryferie*, [w:] *Przeźródlenie wyborcza Polski*, s. 68.

Ryc. 2. Frekwencja wyborcza w gminie Uniejów w pierwszym głosowaniu (A) i głosowaniu powtórzonym (B) w wyborach prezydenckich w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

W porównaniu do I tury poprzednich wyborów prezydenckich udział głosujących w ogóle uprawnionych do głosowania zmalał o ponad 7 pp. Druga tura, podobnie jak w poprzednich wyborach, zachęciła większą liczbę mieszkańców do oddania głosu. W efekcie frekwencja w ponownym głosowaniu wyniosła 52,51% (w 2010 r. zanotowano wzrost frekwencji o 1,68 pp.).

Zdecydowanie wyższą frekwencję wyborczą w obydwu turach zanotowano w mieście (50,8% w I i 57,13% w II turze, przy frekwencji na obszarach wiejskich wynoszącej odpowiednio 42,47% i 49%). Zjawisko wyższej frekwencji w polskich miastach obserwowane jest od wielu lat. Źródłem takiego stanu rzeczy upatruje się w wyższej świadomości społecznej i politycznej miast, często uwarunkowanej poziomem wykształcenia i zaangażowaniem w sprawy kraju⁷. Nie bez znaczenia w tym kontekście wydają się także czynniki demograficzne (struktura wiekowa) oraz problem dostępności lokali wyborczych (na obszarach wiejskich, aby oddać głos, przeważnie trzeba pokonać znacznie większe odległości, co może stanowić istotną barierę dla niektórych wyborców).

Najwyższą aktywność wyborczą zarówno w I, jak i II turze zanotowano w obwodach południowo-zachodnich obejmujących sołectwa znajdujące się po lewej stronie Warty i w mieście Uniejów (ryc. 2). Podobną specyfiką

⁷ P. Krzemiński, *Zachowania wyborcze w wyborach parlamentarnych i prezydenckich w Polsce w latach 2005–2007 – wzory przestrzennych różnicowań*, „Przegląd Geograficzny”, t. 81, z. 2, Warszawa 2009, s. 264–266.

charakteryzowały się wybory z 2010 r. Ponadprzeciętna frekwencja na obszarach wiejskich w trzecim obwodzie do głosowania może potwierdzać zależność poziomu frekwencji od poziomu dostępności lokali wyborczych (lokal wyborczy w tym okręgu zlokalizowany jest w dużej wsi – Spicymierz – o skupionej zabudowie, co znacznie zwiększa jego dostępność).

W wyborach prezydenckich w 2015 r. startowało 11 kandydatów. Ich programy mniej lub bardziej wpisywały się w schemat podziału polskiej sceny politycznej zaprezentowany we wprowadzeniu.

Tabela 1. Wyniki pierwszego głosowania w wyborach prezydenckich w 2015 r. w Polsce i gminie Uniejów

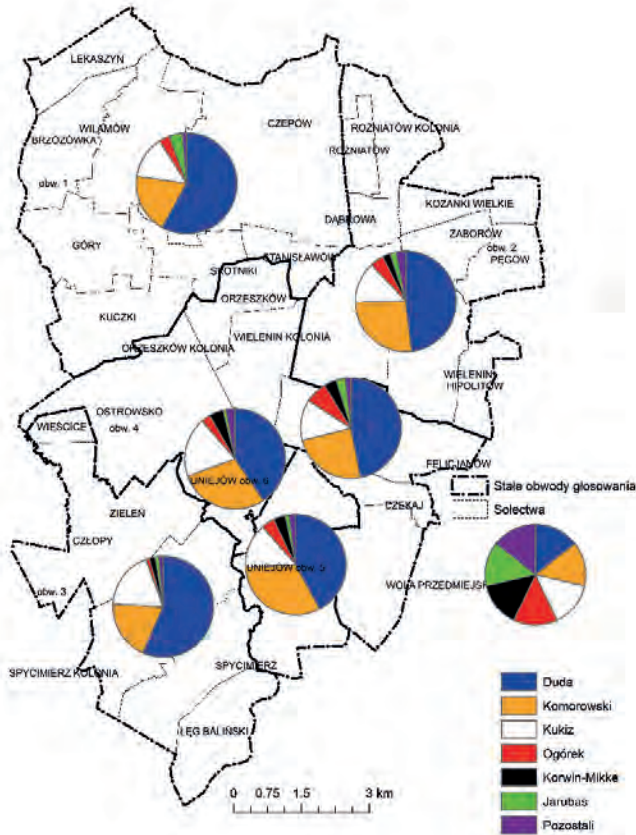
Nazwiska kandydatów	Poparcie [%]			
	Uniejów – obszary wiejskie	Uniejów – miasto	Gmina Uniejów	Polska
Braun	0,48	0,47	0,47	0,83
Duda	52,69	41,16	47,30	34,76
Jarubas	2,79	1,16	2,03	1,60
Komorowski	21,95	30,54	25,97	33,77
Korwin-Mikke	2,11	4,03	3,01	3,26
Kowalski	0,34	0,39	0,36	0,52
Kukiz	14,52	16,90	15,63	20,80
Ogórek	4,09	3,64	3,88	2,38
Palikot	0,75	1,24	0,98	1,42
Tanajno	0	0,08	0,04	0,20
Wilk	0,27	0,39	0,33	0,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Wyborcy zamieszkujący gminę Uniejów, podobnie jak w całej Polsce, w I turze poparli w głównej mierze Andrzeja Dudę i Bronisława Komorowskiego (tab. 1 i ryc. 3). Zdecydowane zwycięstwo kandydata prawicowego (niewiadącego w sondażach przedwyborczych, w przeciwieństwie do swojego głównego konkurenta) w gminie Uniejów może wpisywać się w trend obserwowany w gminach dawnej Kongresówki, który polega na stosunkowo niskim odsetku poparcia dla najsilniejszych (w tym przypadku teoretycznie) ugrupowań⁸ (lub kandydatów przez nich popieranym).

⁸ J. Bartkowski, *Regionalne różnicowanie niektórych wymiarów kapitału społecznego w Polsce*, „Przegląd Socjologiczny”, t. 57, z. 1, Łódź 2008, s. 74.

Na obszarze analizowanej gminy dostrzegalne są różnice w poparciu kandydatów w relacji miasto–wieś. Największe i najciekawsze z politologicznego punktu widzenia dotyczyły A. Dudy (względne poparcie wyższe na obszarach wiejskich o 11,53 pp.), B. Komorowskiego (wyższe w mieście o 8,59 pp.) i A. Jarubasa (wyższe na obszarach wiejskich o 1,63 pp.).

Ryc. 3. Wyniki pierwszego głosowania w wyborach prezydenckich w 2015 r. w obwodach na obszarze gminy Uniejów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

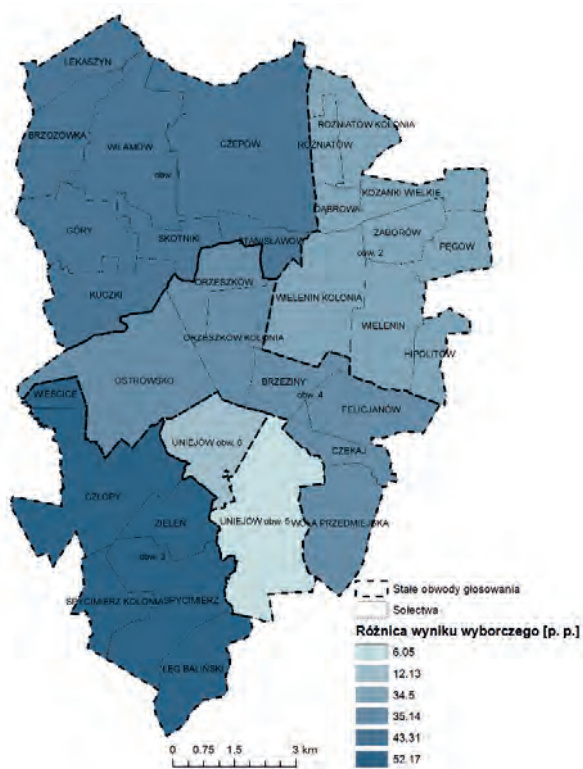
Uwidoczniający się w latach 90. i na początku XXI w. geograficzny podział elektoratów wydaje się w znacznym stopniu utrzymany. Większe poparcie dla kandydata prawicowego (A. Dudy) na obszarach wiejskich dawnej Kongresówki (co jest szczególnie widoczne w województwie łódzkim)⁹ w porównaniu do miast (nawet małych, jakim jest Uniejów) jest jednym z tego przejawów.

Bardzo często dobrze widoczną różnicą pomiędzy preferencjami wyborczymi mieszkańców miast i wsi są wyniki wyborcze przedstawicieli partii ludowych.

⁹ M. Kowalski, *Polaryzacja zachowań...*, s. 17.

Nie inaczej było w wyborach prezydenckich w 2015 r., kiedy to kandydat PSL w gminie Uniejów uzyskał ponaddwukrotnie lepszy rezultat na jej obszarach wiejskich. Niemniej jednak zauważalne jest powolne zmniejszenie się wspomnianej różnicy, na co ma wpływ zmniejszanie się elektoratu partii ludowych (zmniejszanie się udziału mieszkańców utrzymujących się z rolnictwa) oraz jego odpływ w kierunku partii prawicowych (PiS). Należy to utożsamiać z coraz większym znaczeniem osi wartości względem osi interesów w podejmowaniu decyzji politycznych przez niegdyś tradycyjnie głosujących na partie ludowe¹⁰.

W relacjach pomiędzy miastem a wsią równie ważną rolę odgrywa także os interesów. Potwierdza to niższe poparcie B. Komorowskiego na wsiach i znacznie większe w miastach, przy czym zależność ta w skali ogólnopolskiej jest jeszcze większa niż w lokalnej skali Uniejowa. Analizując wyniki wyborów, można postawić tezę, że (oczywiście poza pewnymi wyjątkami) im większe miasto, tym większa różnica w poparciu na korzyść kandydata liberalnego.

Ryc. 4. Różnica wyniku wyborczego kandydatów w wyborach prezydenckich w 2015 r. w ponownym głosowaniu (II tura) w obwodach na obszarze gminy Uniejów
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

¹⁰ J. Bański, M. Kowalski, M. Mazur, *Zachowania wyborcze mieszkańców polskiej wsi*, „Przegląd Geograficzny”, t. 81, z. 4, Warszawa 2009, s. 488–499.

Powyższe próby wyjaśnienia poparcia kandydatów na prezydenta na podstawie relacji miasto–wieś wymagają pogłębienia, szczególnie o charakterystykę wyników wyborów w obwodach wiejskich, wśród których można zaobserwować dość duże zróżnicowanie. Gdyby wyniki I tury zależały jedynie od mieszkańców północnych i południowo-zachodnich obszarów gminy Uniejów, nie byłoby potrzeby przeprowadzania II tury. W sołectwach wchodzących w skład obwodów pierwszego i trzeciego zdecydowane zwycięstwo odniósł Andrzej Duda. W pozostałych sołectwach, choć wciąż wygrywał (w obu przypadkach z ponad 45% głosów) kandydat prawicowy, to rozkład głosów na poszczególnych polityków ubiegających się o najwyższe stanowisko w państwie był nieco bardziej wyrównany. Wydaje się jednak, że skala badań i brak ich pogłębienia o informacje dotyczące wyborców (choćaby takiego, jakie stosuje się w badaniach exit polls) uniemożliwia próbę interpretacji wyników w podziale na poszczególne obwody głosowania.

Druga tura wyborów (która odbyła się 24 maja 2015 r.) odzwierciedliła w znacznym stopniu charakter tradycyjnego, przedstawionego wcześniej, podziału elektoratu. W gminie Uniejów największym poparciem cieszył się Andrzej Duda, uzyskując 63,14% głosów (zdobywając ponad 50% głosów w każdym z obwodów), przy 36,86% oddanych na Bronisława Komorowskiego. Różnica w wynikach głosowania (ryc. 4) była największa na obszarach wiejskich.

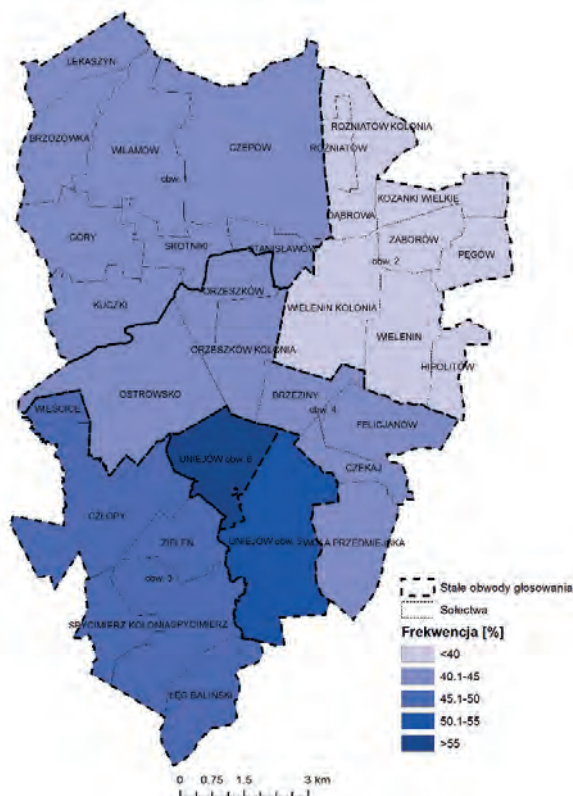
WYBORY PARLAMENTARNE

Wybory parlamentarne w 2015 r. odbyły się 25 października. Frekwencja w tych wyborach¹¹ była nieco wyższa niż w poprzednich wyborach (w 2011 r.) i wyniosła: w skali krajowej (50,92%), regionalnej (51,63%) oraz lokalnej w powiecie poddębickim (45,10%) i gminie Uniejów (48,31%). Najwyższą frekwencją charakteryzowały się obszary miejskie (ryc. 5), co wydaje się potwierdzeniem też o mniejszym zaangażowaniu politycznym mieszkańców wsi.

Na obszarze gminy Uniejów można było głosować na jedną z 11 list zgłoszonych w wyborach do izby niższej parlamentu. Wyniki wyborów do sejmu w pewnym stopniu odzwierciedliły sympatie wyborcze mieszkańców gminy uzewnętrznione w majowych wyborach prezydenckich. Zwycięska okazała się partia, z poparciem której na urząd prezydenta asygnowany został Andrzej Duda – Prawo i Sprawiedliwość (PiS). Poparcie dla tej partii (ryc. 6) było porównywalne z tym, jakie otrzymał asygnowany przez nią kandydat na prezydenta (różnica między wynikiem z I tury wyborów prezydenckich a wyborami do sejmu wyniosła 1,88 pp.). Drugie miejsce uzyskały listy Platformy Obywatelskiej (PO), na które zagłosowało 22,04% mieszkańców gminy (o 3,93 pp. mniej głosów niż tych oddanych na Bronisława Komorowskiego, któremu poparcia udzieliły

¹¹ Przedstawione wartości opisują frekwencję w wyborach do sejmu, która generalnie charakteryzowała się nieco większym zainteresowaniem niż odbywające się w tym samym czasie i miejscu wybory do senatu.

PO i środowiska liberalne). Istotne różnice zaobserwowano w wynikach pozostałych list, z których startowali kandydaci w wyborach prezydenckich. W sposób szczególny uwidoczniło się to w poparciu list Ruchu Kukiz' 15, który uzyskał aż o 9,61 pp. mniejsze poparcie niż Paweł Kukiz. O wiele lepsze wyniki wyborcze od swoich przedstawicieli w wyborach prezydenckich w wyborach do sejmiku uzyskały z kolei listy wyborcze: Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL) i Zjednoczonej Lewicy (ZL). Nowa partia – Nowoczesna.pl (Nowoczesna), choć uzyskała sukces wyborczy w skali kraju, nie cieszyła się dużym poparciem mieszkańców gminy Uniejów, podobnie jak listy zgłoszone przez pozostałe komitety wyborcze, które w skali ogólnopolskiej nie uzyskały poparcia umożliwiającego im posiadanie reprezentacji w sejmiku VIII kadencji.

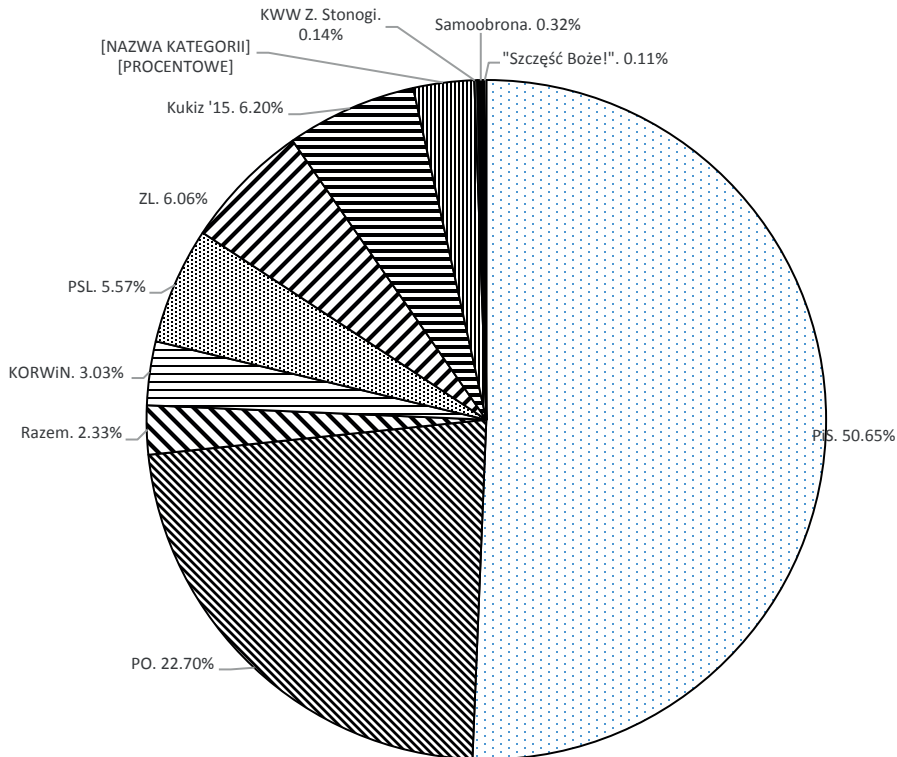

Ryc. 5. Frekwencja w wyborach do sejmiku w gminie Uniejów w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Zarówno na obszarach wiejskich, jak i w mieście w gminie Uniejów największą liczbę głosów zdobyły partie prawicowe (ryc. 7). Niemniej jednak po raz kolejny daje się zauważyć wyraźną różnicę wyników wyborczych w miastach i na obszarach wiejskich. Generalnie w miastach obserwuje się zmniejszenie udziału partii prawicowych (PiS) na korzyść partii liberalnych

(PO i Nowoczesna). W przypadku wyborów parlamentarnych wciąż dostrzegalna jest oś interesów dzieląca elektorat PSL (ludowców) i partii liberalnych, choć (odnosząc je do wcześniejszych elekcji¹²) wydaje się ona zacierać.

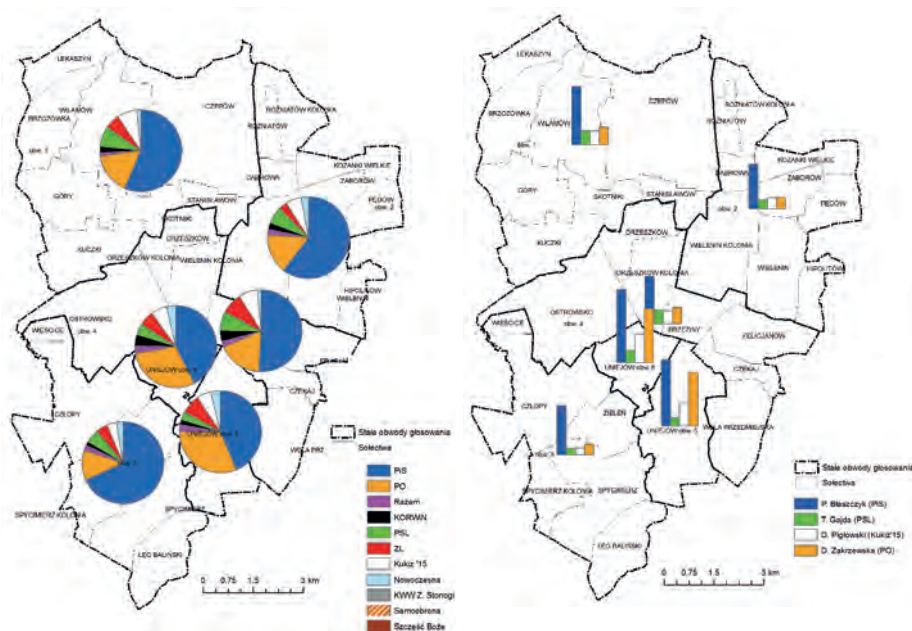

Ryc. 6. Wyniki wyborów do sejmiku w 2015 r. w gminie Uniejów
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Wyborcy PiS z terenu gminy Uniejów najchętniej oddawali swoje głosy na Piotra Polaka startującego z pozycji nr 6. Otrzymał on 71,54% głosów oddanych na listę PiS i aż 35,18% ogółu głosów z gminy Uniejów. Rządziej głosowano na Witolda Waszczykowskiego (jedynekę na liście) – 12,87% głosów oddanych na listę. Przedstawione wyniki wyborcze świadczą o dużej rozpoznawalności i zaufaniu do Polaka (byłego starosty poddębickiego), tym bardziej, że z badań przeprowadzonych przez Peszyńskiego (2011) wynika, że elektorat PiS najczęściej głosuje na kandydatów z pierwszej pozycji na liście (z badań wynika również, że decydując się na oddanie głosu, wyborcy PiS-u najczęściej kierują się poparciem partii, a nie konkretnego kandydata)¹³.

¹² J. Bański, M. Kowalski, M. Mazur, dz. cyt., s. 488–499.

¹³ W. Peszyński, *Kandydat czy partia? W poszukiwaniu determinant zachowań wyborczych elektoratu*, [w:] *Preferencje polityczne. Postawy – identyfikacje – zachowania*, red. A. Turska-Kawa, Z. Widera, W. Wojtasik, Katowice 2011, s. 234–238.

Ryc. 7. Wyniki wyborów do sejmu (A) i senatu RP (B) w podziale na stałe obwoły głosowania w gminie Uniejów w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Osoby, które głosowały na kandydata z listy PO, najliczniej (52,8%) wskazywały na Piotra Majera (byłego wiceburmistrza Poddębic) startującego z pozycji nr 8. Poza nim dużym poparciem z ramienia PO cieszyli się Cezary Tomczyk (nr 1 na liście) i Witold Stępień (nr 3 na liście). W odróżnieniu od elektoratu PiS wyborcy PO najczęściej deklarują, że determinantą ich wyboru jest osoba kandydata¹⁴.

Z pozostałych partii z reguły najwięcej głosów otrzymywali kandydaci na pierwszych miejscach swoich list wyborczych (Rzymkowski – Kukiz'15, Olejniczak – ZL, Utecht – KORWiN). Wyjątkiem jest PSL, gdzie najwięcej głosów otrzymali po równo kandydaci z miejsca 1 (Bejda), 2 (Nawrocka) i ostatniego – 24 (Sęczkowski).

W wyborach do senatu z okręgu nr 25 startowało 4 kandydatów. Najwięcej głosów zdobył Przemysław Błaszczak (51,16% ogółu głosów) reprezentujący PiS, a na kolejnych miejscach uplasowali się: Danuta Zakrzewska (24,74%) (PO), Dariusz Pięłowski (14,55%) (Kukiz'15) i Tadeusz Gajda (9,55%) (PSL). W wyborach do senatu dało się zauważyć większe dysproporcje pomiędzy głosami oddanymi na ugrupowania liberalne na obszarach wiejskich i w miastach.

¹⁴ Tamże, s. 231–233.

PODSUMOWANIE

Zachowania wyborcze mieszkańców gminy Uniejów różnicują się w zależności od wielkości jednostki osadniczej, w której zamieszkują. Dotyczy to zarówno frekwencji, jak i poparcia. Im większa jednostka osadnicza (miasto Uniejów, Spicymierz), tym większa aktywność wyborców. Wydaje się, że w tym kontekście nie bez znaczenia jest dostępność lokali wyborczych.

Na obszarze gminy obserwuje się tradycyjny podział elektoratów – na elektorat wiejski i miejski. W wyborach z 2015 r. daje się zauważyć pewne trendy dotyczące ich wewnętrznych przemian. Pierwszy z nich (miejski) w dalszym ciągu w dużej mierze opiera się na osi interesów (na co wskazuje większy udział głosów oddanych na kandydatów i listy partii liberalnych względem ludowych), jednak coraz większego znaczenia nabiera oś wartości, co zostało uzewnętrznione poprzez dużą liczbę głosów oddanych na prawicę. Poparcie to ma charakter w zasadzie jednokierunkowy – prawicowy.

Charakterystyczne dla elektoratu wiejskiego jest coraz większe kierowanie się osią podziału wartości i zmniejszenie się roli osi interesów. Coraz mniej chętnie mieszkańcy wsi głosują na partie ludowe, przy czym nie zastępują ich liberałami, lecz oddają swoje głosy na partie prawicowe.

Wszelkie opisane w artykule zmiany mogą mieć dwa podstawowe źródła: mogą wynikać z trwałych zmian elektoratów bądź też mieć charakter incydentalny, uwarunkowany programem wyborczym zwycięskiej partii (PiS), który w dużej mierze (wydaje się, że większej niż dotychczas) miał charakter gospodarczy (socjalny, a więc stojący w opozycji do programu liberalnego i znajdujący swoje miejsce wzdłuż osi antagonizmu interesów).

W rezultacie wyborów o charakterze ogólnopolskim w 2015 r. prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej został Andrzej Duda, a parlamentarzystami z badanego okręgu wyborczego zostali:

- posłowie: Witold Waszczykowski (PiS), Grzegorz Schreiber (PiS), Beata Mateusiak-Pielucha (PiS), Tadeusz Woźniak (PiS), Marek Matuszewski (PiS), Piotr Polak (PiS), Łukasz Rzepecki (PiS), Cezary Tomczyk (PO), Agnieszka Hanajczyk (PO), Artur Dunin (PO), Paweł Bejda (PSL), Tomasz Rzymkowski (Kukiz'15),
- senator: Przemysław Błaszczyk (PiS).

Bibliografia

- Bański J., Kowalski M., Mazur M., *Zachowania wyborcze mieszkańców polskiej wsi*, „Przegląd Geograficzny”, t. 81, z. 4, Warszawa 2009, s. 483–506.
- Bartkowski J., *Regionalne zróżnicowanie niektórych wymiarów kapitału społecznego w Polsce*, „Przegląd Socjologiczny”, t. 57, z. 1, Łódź 2008, s. 63–80.
- Barwiński M., Leśniewska K., *The comparison of the contemporary situation of national minorities in Poland and Lithuania*, Geografijos metraštis, t. 46, Wilno 2013, s. 46–61.
- Kowalczyk N., Lamprecht M., Osuch E., *Wpływ ruchu turystycznego na życie mieszkańców Uniejowa*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 2, 2013, s. 67–81.

- Kowalski M., *Polaryzacja zachowań wyborczych w Polsce jako rezultat cywilizacyjnego rozdarcia kraju*, [w:] *Przestrzeń wyborcza Polski*, red. M. Kowalski, Warszawa 2003, s. 11–48
- Kowalski M., *Pozarolnicza działalność gospodarcza w gminie Uniejów*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 4, 2015, s. 143–156.
- Krzemiński P., *Zachowania wyborcze w wyborach parlamentarnych i prezydenckich w Polsce w latach 2005–2007 – wzory przestrzennych zróżnicowań*, „Przegląd Geograficzny”, t. 81, z. 2, Warszawa 2009, s. 259–281.
- Lamprecht M., *Kilka uwag o rozwoju Uniejowa w świetle nowych funkcji miasta*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 1, 2012, s. 131–139.
- Lamprecht M., Turtoń M., Urbańska K., *Współczesne przemiany Uniejowa w opinii mieszkańców miasta i regionu*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 2, 2013, s. 83–91.
- Mularska-Kucharek M., *Wybrane aspekty jakości życia w Uniejowie w opinii mieszkańców*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 3, 2014, s. 53–66.
- Peszyński W., *Kandydat czy partia? W poszukiwaniu determinant zachowań wyborczych elektoratu*, [w:] *Preferencje polityczne. Postawy – identyfikacje – zachowania*, red. A. Turska-Kawa, Z. Widera, W. Wojtasik, Katowice 2011, s. 227–248.
- Sobczyński M., *Zróżnicowanie przestrzenne postaw politycznych mieszkańców Łodzi*, Łódź 2000.
- Zarycki T., *Kulturowe-polityczne uwarunkowania modernizacji Polski wschodniej i zachodniej. Geografia polityczna i jej interpretacje*, [w:] *Historyczno-kulturowe uwarunkowania rozwoju: Polska i Ukraina*, red. G. Gorzelak, A. Tucholska, Warszawa 2008, s. 59–93.
- Zarycki T., *Polska przestrzeń wyborcza w perspektywie modelu centrum-peryferie*, [w:] *Przestrzeń wyborcza Polski*, red. M. Kowalski, Warszawa 2003, s. 57–70.

[Wpłynęło: kwiecień 2016; akceptacja: maj 2016]

SPATIAL DIVERSITY OF ELECTORAL BEHAVIOR OF UNIEJÓW MUNICIPALITY RESIDENTS IN 2015 PRESIDENTIAL AND PARLIAMENTARY ELECTIONS

Summary

The article presents the voting behavior in the municipality of Uniejów in the elections of 2015. The electoral behavior examined includes the turnout and voting results in each of the electoral districts and synthetically in the city-country relation. The article also attempts to explain the variation in voter turnout and transfers within the electorate.

Keywords: Uniejow, presidential elections, parliamentary elections, electoral behaviour